

Barabáš: Mal som jedny vibramy, spotené tričko a pocit, že som najšťastnejší človek na planéte

Už túto sobotu si môžete na nádvorí Kežmarského hradu pozrieť špeciálnu predpremiéru nového filmu cestovateľa a režiséra Pavla Barabáša. Týka sa vysokohorských nosičov. Zbytok Slovenska si na film počká do septembra.

Dokumentárny film Sloboda pod nákladom nahliada do duší vysokohorských nosičov. Môže bežný divák, ktorý nikdy nosičom nebol, úplne pochopiť týchto ľudí?

» V tomto dokumente to ani nebola snaha o pochopenie sveta vysokohorských nosičov, pretože ani samotní nosiči na otázku, prečo robia toto remeslo, nevedia presne formulovať odpoveď. Ostanú zaskočení. Vybral som si štvoricu nosičov, ktorí prišli do Tatier ako mladí chlapci v 60-tych rokoch. Hoci dnes sú už v dôchodkovom veku, s ťažkými nákladmi ich stále môžeme stretnúť na tatranských chodníkoch. A nielen počas pekných letných dní, ale i v sychravej jeseni, zimných fujavičiach a jarných búrkach. Tak teda prečo robia toto remeslo? Pretože ho majú radi. A môžu žiť vo Vysokých Tatrách.

Sám ste ako nosič strávili deväť sezón na Zbojníckej chate. Čo vám nosenie v Tatrách dalo, čím vás zmenilo?

» Tak ako mnoho mojich predchodcov a nasledovníkov, aj mňa toto remeslo v tom veku začalo formovať. Mal som 17 rokov, jedny vibramy, spotené tričko, ale mal som pocit, že som bol najšťastnejší človek na planéte, že môžem byť v Tatrách. Výnáška odo mňa vyžadovala dôkladne sa sústrediť na každý krok, každý nádych, naučiť sa prekonávať bolesť. Vtedy som ešte netušil, že je to určitým spôsobom meditatívny, bezmyšlienkovitý stav, ktorý ma robil spokojným. To najdôležitejšie, čo ma nosičstvo naučilo, je, že čo si naložíš na chrbát, musíš doniesť do cieľa.

Dá sa jednoducho odpovedať na otázku, prečo sa ľudia dajú na toto rizikové, neefektívne a náročné povolanie?

» Jedni to robia kvôli tomu, že chcú byť v Tatrách. Ďalší chcú spoznať sami seba v náročných situáciách. Iní kvôli peniazom či obdivu. Otázka je, koľkí vydržia, koľkí si zamilujú neskutočnú námahu. Dobrí nosiči vydržia, zavčas ráno, vyhýbajú sa ľudom, nechcú byť vyrušovaní pri svojej robote.

Vysoké Tatry sú posledným miestom v Európe, kde sa ešte nosičstvo zachovalo. Prečo podľa vás sme túto tradíciu uchovali práve my, Slováci, a inde vymizla?

» Napríklad ani na poľskej strane Vysokých Tatier sa nikde na chaty tovar nevynáša. V Nepále majú nosiči limit 25 kg. U nás sú bežné vynášky okolo 80 kg. Túto tradíciu uchovávajú chatári na vysokohorských chatách. Niektorí z nich sami nosia i teraz. Hoci helikoptéra je ekonomicky výhodnejšia. Ako hovorí Viktor Beránek z Chaty pod Rysmi: „Pivo, ktoré vynesiem na chrbte, chutí lepšie ako to privezené helikoptérou“. Ide aj o stratu rozmeru ľudskosti na chatách, keby boli nosiči nahradení technikou. Aj turisti, ktorí počas svojho výstupu stretnú nosiča, prístupujú k tovaru na chate úplne inak.

Dokument o nosičoch ste sa snažili nakrútiť už pred 10 rokmi, no nedokončili ste ho. Teraz tvrdíte, že dozrel čas. V čom ste sa vy alebo vaše vnímanie za ten čas zmenili?

» Najhoršie sa robia filmy s témami, ktorá poznáte najlepšie, o ktorých máte množstvo informácií. A dokument o nosičoch som chcel urobiť poriadne, lebo je to remeslo, ktoré, ako som už spomínal, formovalo i mňa. Mnohí nosiči sú mojimi kamarátmi a stále sa pohybujem v tejto komunite. Pred niekoľkými rokmi som sa venoval extrémnym expedíciám, dokončoval som mnohé iné filmy, a tak som sa nevedel na túto tému úplne sústrediť. Uvedomil som si, že stará generácia nosičov môže z roka na rok z Tatier potichu odísť a práve oni sú tými vzácnymi svedkami dávnej nosičskej éry.

Čo by ste chceli, aby tento dokument zanechal v divákoch?

Režisér Pavol Barabáš. Snímka: K2 Studio

» Najšťastnejší ľudia sú tí, ktorí majú svoju prácu radi. Vtedy sú ochotní robiť ju aj do vysokého veku, aj keď je extrémne ťažká. Starí ľudia sú v našej spoločnosti často akoby na obtiaž. Ale myslím si, že tak ako v každej inej kultúre, by sme mali ich skúsenostiam načúvať.

Prečo ste si ako miesto predpremiéry vášho dokumentárneho filmu vybrali práve Kežmarcký hrad?

» Nádvorie Kežmarského hradu je mystické miesto a letné kino s tým spojené dodáva predstaveniu zvláštnu atmosféru. Minulý rok sme tu s úspechom premietali film Suri. A keďže sú dvaja protagonisti dokumentu Sloboda pod nákladom – Laco Kulanga a Peter Petras – práve z Kež-

marku, tak sa nám zdalo vhodné urobiť nosičskú predpremiéru tu pod Vysokými Tatrami. Verím, že v ten večer dôjde mnoho priaznivcov Tatier. Dokument bude mať oficiálnu premiéru 1. septembra a do kín ho distribuuje Asociácia filmových klubov.

Čo bolo z profesionálneho hľadiska pre vás osobne najväčším nákladom?

» Neviem rýchlo odpovedať, ale myslím, že je ním každý môj dokumentárny film. Od myšlienky nakrútenia až po distribúciu v kinách. Je jedno, či je to dokument z pólů Zeme, hlbokých jaskýň alebo tu z Tatier. Každý jeden sa snažím dokončiť tým najčistejším spôsobom tak, ako ma to naučilo nosičské remeslo.

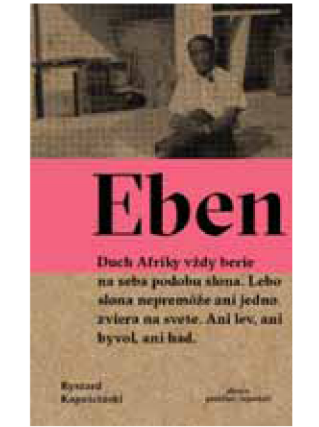
Mária MLAKOVÁ

» Kniha týždňa

Ryszard Kapuściński: Eben

Eben je majstrovskou reportážou o Afrike, o kontinente nádhernom aj tragickom z pera majstra reportáže, poľského novinára Ryszarda Kapuścińskiego. Eben však nie je rozprávaním o neznámej Afrike. Naopak – Afrika v Kapuścińského podaní je čímsi dôverne známym. Kapuściński v Afrike totiž dlhé roky skutočne žil, prenikol do jej podstaty, žil s ľuďmi, žil Afriku. A tak o Afrike dokáže aj rozprávať. Vďaka Kapuścińského knihe pochopíme, akú hodnotu má hrst' ryže, hlt vody, prievan a kúsok tieňa tam, kde človek musí denne-denne bojovať o holý život.

Knihu týždňa pre vás vybral Štefan Hamza z knihkupectva

Christiania na Námestí sv. Egídia v Poprade.

Viac zaujímavých titulov môžete nájsť na stránke www.christiania.sk

Posledné kúzo
Predstavenie Alimah Fusion a divadla Alchýmie v rámci Divadelných piatkov na Sp. hrade.
Vstupné 6 eur
5. august, piatok, 20.00 h
Spišský hrad

DIVADLO

Piatok s Kapelafestom
Zahrajú indie-rocková kapela No Brake a punk-rocková kapela SWILL zo Starej Ľubovne.
5. august, piatok, 16.00 h
Malé javisko pri radnici Kežmarok

KONCERT

Zabudnutý čert
Predstavenie pre deti zahrá Divadlo na Predmestí zo Spišskej Novej Vsi.
6. august, sobota, 10.00 h
Námestie sv. Egídia Poprad

DIVADLO

Sladký deň medu
Na svoje si prídu obdivovatelia včelárstva, bude aj folklórny program.
7. august, nedeľa, 9.00 h až 19.00 h
Skanzen pod hradom Stará Ľubovňa

PROGRAM

Dokument o Filipovi Topolovi
Príbeh speváka skupiny Psí vojáci, jeho problémov s bývalým režimom, chorobe či obdivu k Mozartovi.
Vstupné 1 euro
8. august, pondelok, 19.00 h
Kino Tatro Poprad

KINO

Na kone!
Premietanie slávneho Pacha, hybského zbojníka pod holým nebom.
Vstupné 2 eurá
6. august, 20.30 h
Múzeum Červený Kláštor

LETNÉ KINO

Príbeh lesa
Dokument je výsledkom štvorročného natečania po európskych lesoch.
Vstupné 3,95 eura
2. august, utorok, 16.20 h
Cinemax Poprad

KINO

Azucar Cubana
Tradičnú kubánsku hudbu v kombinácii so súčasnými aranžmánmi zahrá 5-členná kapela.
7. august, nedeľa, 15.00 h
Námestie sv. Egídia Poprad

KONCERT

Polepetko
Známy príbeh o domotanom Polepetkovi uvedie divadlo RAMAGU.
7. august, nedeľa, 14.30 h
Múzeum Červený Kláštor

DIVADLO PRE DETI

PROGRAM TATRANSKÉHO KULTÚRNEHO LETA 05-7.8. 2016	
05.8.2016 Pia o 20:00 h Tatranská Lomnica - Relax park Jazierko ČISTIČ Film SR, 94 min., r. 2015.	07.8.2016 Ne o 16:00 h Tatranská Lomnica - centrálny mestský park o 19:00 h Nový Smokovec - areál Kúpeľov a.s. ROMAN VITKOVSKÝ Koncerty country speváka a gitaristu.
06.8.2016 So o 16:00 h Tatranská Lomnica - centrálny mestský park o 19:00 h Nový Smokovec - areál Kúpeľov a.s. EDO KLENA & KLENOTY Koncerty folk-rockovej skupiny z Prešova.	VSTUP VOLNÝ
Organizátor: Mesto Vysoké Tatry, oddelenie kultúry a športu +421 52 478 04 55-6, www.vysoketatry.sk ZMENA PROGRAMU VYHRADENÁ!	

Bleskové správy z kultúry

Art-dizajn v Tatranskej galérii

Tatranská galéria v Poprade vás pozýva na vernisáž výstavy Viac-menej. Autor Patrik Illo je výrazný predstaviteľ súčasného umenia a sklársky dizajnér. Výstava s náročnou inštaláciou v priestoroch bývalej elektrárne ponúka návštevníkom objekty zo skla, kože či textilu. Milovníci dobrého umenia a dizajnu si prídu na svoje. Kurátorom výstavy je Pavel Urban. Vernisáž sa bude konať tento piatok o 17.00 h, ako hudobný hosť vystúpi skupina Paralen. Výstavu si môžete pozrieť do 11. septembra.

Kežmarčania sa majú filmovo

Po Letnom kine na hradnom nádvorí maratón filmov pod holým nebom pokračuje ďalej. Bažant Kinematograf prichádza na Hlavné námestie do Kežmaroku, premietat sa bude od nedele 7. augusta do stredy 10. augusta. V nedeľu uvidia Kežmarčania film Stratení v Mnichove, v pondelok príbeh nevyliciteľnej alkoholiky Evy Novej. V utorok to bude film Wilsonov a v stredu nezabudnuteľné Pelíšky. Začiatok predstavení je krátko po zotmení, okolo 21.00 h.

Príďte si pozrieť výstavu remeselníkov

Podtatranské múzeum a OC Forum Poprad vás pozývajú na výstavu Modrotlač a iné remeslá. Okrem výstavy modrotlače uvidíte ukážky remesiel a môžete si aj zakúpiť výrobky včelárov, keramikárov, rezbárov, tokárov či drotárov. Výstava sa uskutoční v rámci festivalu Made in Slovakia od stredy do nedele v čase od 9.00 h do 21.00 h na prízemí popradského obchodného centra Forum.

Slávnosti goralov z troch regiónov

Ľudová kultúra goralov zo Spiša, Oravy a Poľska sa spojí tento víkend v Ždiari. V sobotu a nedeľu sa uskutoční 22. ročník Goralských folklórnych slávností v amfiteátri na Strednici pod Ždiarskou vidlou. Tradície, goralské zvyklosti a folklór ponúkne sedem folklórnych skupín a súborov z Tatier a okolia, vystúpi aj súbor z Lotyšska. Nebude chýbať vozový sprievod a slávnostná svätá omša. O zábavu sa postará aj skupina Vidiek, mladé talenty a Kristína.

L. Teplička ukáže svoje tradície

V Liptovskej Tepličke sa túto sobotu a nedeľu stretnú zástupcovia Liptova, Spiša a Horehronia. Už 21. ročník Folklórnych slávností pod Kráľovou hoľou nebude však len o speve a tanci. Uvidíte ukážky pôvodných remesiel, krojov, ochutnate aj tradičné jedlá. Prezentácie pripravujú obyvatelia obce. Oplatí sa vám pozrieť si aj nedeľný sprievod obcou, na ktorom vás účastníci ponúknu tradičnými jedlami a koláčmi. Nebude chýbať ani ľudová veselica a neopakovateľná atmosféra.